

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “สินค้า” และ “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ ปลอดภัย พ.ศ. 2551

จากการที่ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ได้บัญญัติหลักการทางกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้แตกต่างไปจากกฎหมายที่มีอยู่เดิมหลายประการ โดยเป็นกฎหมายใหม่ซึ่งไม่เคยปรากฏหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางศาลมาก่อน จึงควรทำการศึกษาวิเคราะห์สาระสำคัญในบทบัญญัติและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

และด้วยเหตุที่พระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นกฎหมายโดยตรงว่าด้วย Product Liability เช่นเดียวกับในต่างประเทศ จึงสมควรเปรียบเทียบบทบัญญัติกับกฎหมายว่าด้วย Product Liability ในต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้ คือ

(1) แนวทางความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ปี ค.ศ. 1985 (1985 Product Liability Directive) หรือ Directive 85/374/EEC ของสหภาพยุโรป (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “Directive 85/374/EEC”) ของสหภาพยุโรป ด้วยเหตุผลเนื่องจาก ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศใช้แนวทางกฎหมายดังกล่าวไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของตน

(2) คำอธิบายกฎหมายเฉพาะเรื่องละเมิด ฉบับที่ 2 (Restatement (Second) of Torts (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “Restatement (Second) of Torts”) และคำอธิบายกฎหมายเฉพาะเรื่องละเมิด ฉบับที่ 3 (Restatement (Third) of Torts) (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “Restatement (Third) of Torts”) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุผลเนื่องจาก เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์การพัฒนากฎหมายว่าด้วย Product Liability มาอย่างต่อเนื่อง

(3) The Product Liability Law (Law No.85, 1994) (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “Product Liability Law (Japan)”) ของประเทศญี่ปุ่น ด้วยเหตุผลเนื่องจากเป็นประเทศผู้นำในภูมิภาคเอเชียที่มีลักษณะวัฒนธรรมตะวันออกเช่นเดียวกับของประเทศไทย โดยทั้งหมดมีบทบาทอย่างสูงในเวทีการค้าโลก และเป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทย ทั้งการนำเข้าและส่งออกสินค้า

4.1 คำจำกัดความคำว่า “สินค้า” และ “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย”

ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ให้นิยามคำว่า “สินค้า” ไว้ในมาตรา 4 หมายถึงสังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากนิยามข้างต้น อาจแยกพิจารณาความหมายของสินค้าได้เป็น 3 ความหมาย คือ

(1) สังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย นิยามคำว่า “ขาย” อยู่ในมาตรา 4 ให้หมายความถึง จำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยน เพื่อประโยชน์ทางการค้า และให้หมายความรวมถึง ให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดงเพื่อการดังกล่าว

ข้อพิจารณา การกระทำที่อยู่ในความหมายของคำว่า “ขาย” มีเจตนาเพื่อประโยชน์ทางการค้า ดังนั้น หากเป็นการแลกเปลี่ยนของที่ระลึก หรือแจกสินค้าเช่น ปลากระป๋องแก่ผู้ประสบภัย โดยมีได้หวังประโยชน์ทางการค้า แต่สินค้าก่อให้เกิดความเสียหาย จึงไม่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบพระราชบัญญัติฉบับนี้

(2) “ผลิตผลเกษตรกรรม” ตามคำนิยามในมาตรา 4 หมายความว่า ผลิตผลอันเกิดจากเกษตรกรรมต่างๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ

ข้อพิจารณา (ก) นิยามคำว่า “ผลิตผลเกษตรกรรม” มิได้ให้หมายความรวมถึง การทำประมง ซึ่งอาจมาจากเหตุผลว่า การจับสัตว์น้ำซึ่งเป็นผลผลิตที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จึงอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา 4

ปัจจุบัน มีการนำสินค้าประเภทอาหารทะเลจากต่างประเทศจำนวนมาก การยกเว้นดังกล่าว อาจเป็นไปได้หรือไม่ว่า จะเป็นช่องทางให้สินค้าอาหารทะเลจากต่างประเทศทะลักเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบอาชีพประมงของไทยมากขึ้น ซึ่งหากสินค้านั้นขาดความปลอดภัยที่เพียงพอ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค จึงมีข้อสงสัยว่า อาจจะเป็นช่องว่างหนึ่งซึ่งไม่อาจให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้วยหรือไม่

ซึ่งในปัจจุบันสินค้าแต่ละชนิดที่ผลิตขึ้นในรูปของสังหาริมทรัพย์นั้น โดยส่วนมากแล้วจะมีกฎหมายกำหนดมาตรฐานรับรองสินค้านั้น ๆ อยู่แล้ว เช่น มาตรฐาน อย. ซึ่งออกโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ซึ่งออกโดยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ซึ่งออกโดยสำนักงาน

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ คอยควบคุมมาตรฐานในการผลิต ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ที่กำหนดมาตรฐานสินค้าก็จะมีพระราชบัญญัติรับรอง เช่น ผลิตภัณฑ์สุขภาพ อาหาร และยา ก็จะมีพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 25 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้ใช้บังคับ ในส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะมีพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ซึ่งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้บังคับใช้ ในส่วนของผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหารก็จะมีพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ซึ่งสำนักงานมาตรฐานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติเป็นผู้บังคับใช้ โดยหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีกระบวนการตรวจสอบ ทดสอบ กำกับและออกใบอนุญาตที่เป็นระบบระเบียบอยู่แล้ว สินค้าต่าง ๆ ที่ได้ผ่านมาตรฐานตรวจสอบดังกล่าวก็นำออกสู่ทั้งตลาดจำหน่ายแก่ผู้บริโภคโดยทั่วไป

ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ก็มีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้ใดที่ผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายอาหารดังต่อไปนี้ คือ อาหารที่ไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน อาหารที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งอาหารที่รัฐมนตรีกำหนดนั้นยังได้ให้อำนาจกระทรวงสาธารณสุข กำหนดชนิดของอาหารด้วย โดยทำเป็นประกาศ ซึ่งถ้าอาหารดังกล่าวนั้นทำถูกต้องตามแบบมาตรฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีการผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคทั่วไปแล้ว ซึ่งผู้บริโภคทั่วไปนำสินค้าอาหารดังกล่าวไปอุปโภคบริโภคแล้วก็ไม่เป็นอะไร แต่ปรากฏว่านาย ก ซึ่งเป็นผู้บริโภคหนึ่งในจำนวนผู้บริโภครดังกล่าว ซึ่งเป็นเพียงคนเดียวหรือเป็นผู้บริโภคหนึ่งในหนึ่งพันคนที่บริโภคเข้าไปแล้วเกิดความผิดปกติ เช่น แผล และเป็นอันตราย เป็นต้น จากการบริโภคอาหารดังกล่าว เช่นนี้จะถือว่าสินค้าอาหารดังกล่าวที่ผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายนั้น จะเป็นสินค้าตามความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามคำนิยามในพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 หรือไม่ ซึ่งในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อสินค้านำเข้าที่ผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายนั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 แล้ว สินค้าดังกล่าวมีขั้นตอนการผลิต มีการจำหน่าย จึงตกอยู่ในความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ด้วย

ในทางกลับกัน ถ้าสินค้าอาหารดังกล่าวเป็นสินค้าอาหารที่ผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายนั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 แล้ว ซึ่งในกรณีนี้ แม้ผู้บริโภคทั่วไปที่ได้สินค้านั้น ไปอุปโภคบริโภคแล้วไม่เป็นอะไร แต่ปรากฏว่านาย ก ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวนของผู้บริโภครดังกล่าวเกิดความผิดปกติ เช่น แผล และเป็นอันตราย เป็น

ต้น เช่นนี้เมื่อสินค้าอาหารที่ผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายนั้น ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า ควรที่จะให้สินค้าอาหารดังกล่าวนี้ตกอยู่ในบังคับของความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

แต่ถ้าหากว่า ในการที่สินค้าอาหารที่ผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายนั้น ได้มีการผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายถูกต้องตามแบบแต่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เช่น ใช้ส่วนผสมที่ไม่ครบ อาจจะเป็นเพราะผู้ผลิตตั้งใจหรือเพราะทำผิดขั้นตอน อันถือว่าเป็นความบกพร่องในส่วนของการผลิตนั้น แล้วมีการนำเข้ามาเพื่อขาย หรือจำหน่ายซึ่งสินค้าอาหารดังกล่าว เช่นนี้ เมื่อผู้บริโภคไม่ว่าบุคคลใดก็ตามนำสินค้านี้ไปอุปโภคบริโภคแล้วได้รับผลกระทบจากสินค้านี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะถือว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าตกอยู่ในคำนิยามของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

(ข) ผลิตผลเกษตรกรรมตามธรรมชาติ อาจจะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยได้ เช่น ผู้เก็บเห็ดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากในป่า มาวางขายในตลาด ซึ่งเห็ดดังกล่าวถือว่าเป็นผลิตผลตามธรรมชาติ จึงไม่อยู่ภายใต้คำนิยามของคำว่า “สินค้า” เมื่อผู้ซื้อนำไปประกอบอาหารรับประทานพร้อมกับคนในครอบครัวแล้วเกิดล้มป่วย ผู้ได้รับความเสียหายก็จะไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ อาจถือได้ว่าเป็นความไม่ครอบคลุมในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้หรือไม่

ถึงแม้ว่าจะมีกฎกระทรวงเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2553 ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553 กำหนดให้ผลิตผลเกษตรกรรมของเกษตรกรที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย แม้ผ่านกระบวนการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามบทนิยามคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4

- (1) การสี ผัด หรือขัดข้าว
- (2) การร่อนหรือล้างพีช หรือการคัดหรือแยกขนาดหรือคุณภาพของพีช
- (3) การปอก ตัด บด ปั่น หรือย่อยพีช
- (4) การกะเทาะเมล็ดหรือเปลือกเมล็ดพีช
- (5) การอบใบยาสูบให้แห้งหรือการรูดก้านใบยาสูบ
- (6) การล้าง ขำ แหะ แคะ หรือบดสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์
- (7) การกระทำอื่นใดที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ของกฎกระทรวงนี้ “เกษตรกร” หมายความว่า เกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ แต่ไม่รวมถึงชุมนุมสหกรณ์การเกษตร¹

(3) กระแสไฟฟ้า

หลักความรับผิดชอบอันเกิดจากกระแสไฟฟ้าที่มีอยู่เดิมตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นแนวทางว่า กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ และผู้ครอบครองต้องมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังดูแล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานความคิด กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ครอบครองเป็นผู้กระทำความผิดและมีหน้าที่พิสูจน์เพื่อให้หลุดพ้นความรับผิด คือเฉพาะในกรณีที่เป็นเหตุสุดวิสัยหรือความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 529/2523²

ข้อควรพิจารณาคือ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 แล้วกฎหมายฉบับใดมีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้เสียหายอันเกิดจากกระแสไฟฟ้าได้มากกว่า

ซึ่งเมื่อพิจารณาความรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 5 และมาตรา 6 บัญญัติให้ผู้ผลิตรับผิดไม่ว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม โดยผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ใด จากบทบัญญัติที่เอื้อต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาของผู้เสียหาย อาจกล่าวได้หรือไม่ว่าพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความคุ้มครองต่อผู้เสียหายมากกว่า

จากแนวคำพิพากษาฎีกาว่า กระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้าที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ จึงอาจมีข้อควรสงสัยอยู่ว่า ในทางพิจารณาตีความ จะมีความแตกต่างกันกับสินค้าไม่ปลอดภัยอย่างไร และกระแสไฟฟ้าสามารถจัดเป็นสินค้าไม่ปลอดภัย โดยไม่จำเป็นต้องเกิดจากการผลิต การออกแบบ หรือการใช้ค่าเตือน วิธีใช้ ตามนิยามคำว่า “สินค้าไม่ปลอดภัย” ตามมาตรา 4 ได้หรือไม่ และเมื่อพิจารณานำมาปรับใช้แก่เหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ผลิต ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551ตามมาตรา 7 ยังมีข้อควรสงสัยอยู่ว่า กระแสไฟฟ้าจัดเป็นสินค้าไม่ปลอดภัยหรือไม่ หรืออาจถือได้หรือไม่ว่าผู้เสียหายได้รู้มาก่อนแล้วถึง

¹ กฎกระทรวงกำหนดผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 529/2523 กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันเกิดอันตรายได้โดยสภาพ ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจ่ายและผู้ผลิตและจำหน่ายเป็นผู้มีไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบ เพื่อการเสียหายที่เกิดขึ้นตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 การที่กระแสไฟฟ้าลัดวงจรไหม้ทรัพย์สินของโจทก์เพราะเหตุที่คั่นมะพร้าวเมื่อมีลมพัดมิใช่เหตุสุดวิสัย

ความไม่ปลอดภัยของกระแสไฟฟ้า หรือความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า เกิดขึ้นจากการที่ผู้เสียหายใช้โดยไม่ถูกวิธี ตามคำเตือนที่ถูกต้อง ผ่านเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่มีคุณภาพ อันจะทำให้ผู้ผลิตถือเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 7 ได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม จากการที่กรณีนี้ ยังไม่มีบทบัญญัติไว้ชัดเจน จำเป็นต้องรอคำพิพากษาจากศาลฎีกา เป็นแนวทางในการพิจารณาต่อไป

ตัวอย่างกรณีที่กระแสไฟฟ้าสร้างความเสียหาย เช่น โรงงานอุตสาหกรรมมีเครื่องจักรที่ต้องใช้กระแสไฟฟ้าในการเดินเครื่อง โดยเครื่องจักรมีมูลค่าพันล้านบาท ซึ่งต้องได้รับกระแสไฟฟ้าที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสม่ำเสมอ หากปรากฏว่าวันหนึ่ง ด้วยความบังเอิญผู้ผลิตไฟฟ้าที่ส่งให้โรงงานมีปัญหาในระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้า ทำให้กระแสไฟฟ้าที่จ่ายออกมามีคุณภาพและประสิทธิภาพต่ำ ทางโรงงานไม่ทราบเรื่อง เมื่อมีการเดินเครื่องจักรทำให้เครื่องจักรได้รับความเสียหาย เช่นนี้สามารถเรียกกริ่งค่าเสียหายภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นี้ได้

ตัวอย่างคดีในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการให้รับผิดชอบเกี่ยวกับความบกพร่องในการส่งกระแสไฟฟ้า เช่น

คดี Bryant v. Tri-Country Electric Membership Corp.

ข้อเท็จจริง ไฟใต้หม้อทำลายโรงเลื่อยของ Bryant โจทก์ ผลการสอบสวนแสดงให้เห็นว่า สวิตช์ของเครื่องจักรมีการระเบิดขึ้น โจทก์จึงยื่นฟ้องผู้ให้บริการสาธารณูปโภคท้องถิ่น คือ Tri-Country เป็นจำเลยว่า มีการเพิ่มขึ้นของพลังงานกระแสไฟฟ้าอย่างรวดเร็วจนเกินกว่าสายไฟฟ้าจะรองรับได้ เป็นเหตุทำให้สวิตช์พังอันเป็นการฟ้องภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด จำเลยต่อสู้ว่ากระแสไฟฟ้าไม่อยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด

คำพิพากษาโดยสรุป ประเด็นที่ศาลพิจารณาคือ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดในผลิตภัณฑ์จะปรับใช้กับผู้ให้บริการจัดหากระแสไฟฟ้าหรือไม่ ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐอเมริกาเห็นว่านำมาปรับใช้ด้วย กระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งค่อนข้างจะไม่ปกติที่เป็นทรัพย์สินที่จะกำหนดให้เป็น “สินค้า” แต่ด้วยเหตุผลเดียวกันที่มีความจำเป็นในการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ จึงต้องนำมาปรับใช้กับกระแสไฟฟ้าด้วย ผู้บริโภคโดยทั่วไปไม่อยู่ในฐานะที่จะตรวจสอบว่าสินค้านี้มีความปลอดภัยได้หรือไม่เมื่อเทียบกับผู้จัดหากระแสไฟฟ้า ดังนั้นผู้จัดหากระแสไฟฟ้าย่อมอยู่ในฐานะที่คิดว่าการช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยและการแพร่หลายของความเสียหายในการให้บริการ ด้วยเหตุผลนี้ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดในผลิตภัณฑ์จึงนำมาปรับใช้กับผู้ให้บริการกระแสไฟฟ้าด้วย

ข้อพิจารณา คดีนี้หากเกิดขึ้นในประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่าจะไม่มีปัญหาในการพิจารณา

เพราะมีการให้นิยามไว้อย่างชัดเจนว่า กระแสไฟฟ้านั้น นับว่าเป็น “สินค้า” อย่างหนึ่งตามบทนิยามศัพท์

สินค้าที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกระแสไฟฟ้า เช่น คลื่นความถี่ในโทรศัพท์มือถือ ไม่อยู่ภายใต้นิยามคำว่า “สินค้า” ตามมาตรา 4 ซึ่งในปัจจุบัน เริ่มเป็นที่ยอมรับแล้วว่ามีอันตรายต่อผู้ใช้ การแข่งขันการให้บริการในอนาคตสูงขึ้น อาจมีผู้ให้บริการใช้คลื่นความถี่ที่รุนแรงจนก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้บริการได้³

ข้อยกเว้นสินค้าที่ไม่อยู่ภายใต้ นิยามคำว่า “สินค้า” ตามมาตรา 4

(1) สินค้าที่กำหนดยกเว้นในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีประกาศกฎกระทรวง

(2) ผลผลิตเกษตรกรรมที่เกิดจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของกฎหมายว่าด้วย Product Liability ที่มุ่งบังคับใช้แก่การผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ส่วนผลผลิตตามธรรมชาติไม่อาจมีผู้ผลิตที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายได้

(3) สินค้าที่ขายแก่ผู้บริโภค ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ คือก่อนวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ตามบทเฉพาะกาลในมาตรา 15⁴

สหภาพยุโรป Directive 85/374/EEC นิยามคำว่า “สินค้า” ไว้ในมาตรา 2⁵ หมายถึง ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ และกระแสไฟฟ้า แต่ไม่รวมถึงผลผลิตเกษตรกรรม

ขอบเขตของสินค้าที่ยกเว้น

(1) ผลผลิตตามธรรมชาติ ที่ไม่ผ่านการแปรรูป

(2) ผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่ผ่านการบวนการแปรรูป หรือสินค้าเกษตรปฐมภูมิ (Primary Agricultural Product) ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมให้รวมสินค้าเกษตรปฐมภูมิด้วย⁶

³ ธีรยุทธ เสงี่ยมศักดิ์ . (2009). *มือถืออันตรายต่อสุขภาพจริงหรือ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.jabchai.com/main/view_joke.php?id=10924 [2009, April 20]. “...งานวิจัยในประเทศสวีเดนได้มีการเผยแพร่เมื่อปี 2546 มีการนำหมาเป็นตัวทดลอง โดยการออกแบบกรงพิเศษให้หนูอยู่แล้วใช้คลื่นโทรศัพท์มือถือ กำหนดค่าความเข้มของคลื่นโทรศัพท์มือถือที่ใช้ทดลองกับหนูให้มีค่าต่ำกว่าการใช้กับคนเท่ากับ 100 เท่า โดยให้หนูสัมผัสกับคลื่นวันละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 50 วัน ปรากฏว่าเซลล์สมองถูกทำลายเป็นหย่อมๆ มีผลต่อความทรงจำ หรือที่เรียกว่าโรคอัลไซเมอร์ และนักวิจัยประเทศฟินแลนด์ได้นำเซลล์สมองมนุษย์ไปทดลองเลี้ยงไว้ในหลอดทดลองทางวิทยาศาสตร์ และให้สัมผัสกับคลื่นโทรศัพท์มือถือเพื่อดูความผิดปกติของเซลล์สมองปรากฏว่า พบความผิดปกติที่มีผลต่อหลอดเลือดสมอง โดยคลื่นวิทยุมือถือทำปฏิกิริยาต่อการหดตัวและทำลายเนื้อเยื่อและช่องว่างของคลื่นสมอง จึงทำให้เซลล์สมองบางส่วนถูกทำลาย...”

⁴ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 15 “สินค้าใดที่ได้ขายแก่ผู้บริโภค ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้”

⁵ Directive 85/374/EEC , Article 2: “For the purpose of this Directive, ‘product’ means all movables even if incorporated into another movable or into an immovable. ‘Product’ includes electricity.”

⁶ Directive 1999/34/EEC ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 แก้ไขเพิ่มเติม Directive 85/374/EEC ให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์เกษตรปฐมภูมิด้วย

(3) อสังหาริมทรัพย์

(4) ทรัพย์สินทางปัญญา ด้วยเหตุผลเพื่อไม่ให้เกิดเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมใหม่ๆ

(5) งานบริการ โดยแยกเป็นกฎหมายคนละฉบับ⁷

ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน Restatement (Third) of Torts ให้นิยามคำว่า “สินค้า” ไว้ในมาตรา 19⁸ ว่าหมายถึง

(1) ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง ที่มีการจำหน่ายสำหรับการอุปโภคบริโภค การผลิตและจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์เชิงอุตสาหกรรม ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจนำไปปรับใช้ด้วยก็ได้

(2) ไม่รวมถึงงานบริการ

(3) ไม่รวมถึงเลือดและเนื้อเยื่อของมนุษย์

ข้อพิจารณา สินค้าเกษตรปฐมภูมิไม่ได้รับการยกเว้นเหมือนกับ Directive 85/374/EEC⁹ ประเทศญี่ปุ่น Product Liability Law(Japan) มาตรา 2¹⁰ ให้นิยามคำว่า “สินค้า” หมายถึงสังหาริมทรัพย์ที่ผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 กับกฎหมายว่าด้วย Product Liability ในต่างประเทศข้างต้น เห็นได้ว่าคำนิยาม “สินค้า” มีแนวทางสอดคล้องกับ Directive 85/374/EEC และ Product Liability Law(Japan) คือแนวคิดว่า Product Liability เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับสินค้าที่ผลิตขึ้นในเชิงอุตสาหกรรม ใช้สำหรับการค้า มีข้อยกเว้นแก่ผลิตผลตามธรรมชาติ

ส่วนแนวทางของประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญในรายละเอียด ถึงเนื้อเยื่อและเลือดเนื้อของมนุษย์ด้วย ซึ่งอาจส่งผลดีในด้านความชัดเจนในการตีความ

⁷ อนันต์ จันทโรภากร. อ้างแล้ว, หน้า 120-122.

⁸ Restatement (Third) of Torts, Section 19: “(a) A product is tangible personal property distributed commercially for use or consumption. Other items, such as real property and electricity, are products when the context of their distribution and use is sufficiently analogous to the distribution and use of tangible personal property that is appropriate to apply the rules in this Restatement.

(b) Services, even when provided commercially, are not subject to the Rules of this Restatement.

(c) Human blood and human tissue, even when provided commercially, are not subject to the rules of this Restatement.”

⁹ อนันต์ จันทโรภากร. อ้างแล้ว, หน้า 122-125.

¹⁰The Product Liability Law (Japan), Article 2: “Product Means any Movable Property which is Manufactured of Processed.”

มีข้อควรพิจารณาว่า ตามนัยของนิยามคำว่า “สินค้า” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นั้น เนื้อเยื่อและเลือดเนื้อของมนุษย์ อาจจะถูกถือเป็นผลผลิตที่เกิดจากธรรมชาติที่ได้รับการยกเว้นความคุ้มครองเช่นเดียวกัน

พระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้มีข้อยกเว้นแก่สินค้าทรัพย์สินทางปัญญาแต่อย่างใด มีข้อน่าสังเกตอาจจะเป็นไปได้หรือไม่ว่า ทรัพย์สินทางปัญญาไม่ใช่สินค้าหลัก ที่ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อความคุ้มครอง เนื่องจากประเทศไทยมีสินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าหลัก

กรณีเลือด (Blood) ถือว่าเป็น “สินค้า” หรือไม่

ประเด็นปัญหาน่าสนใจเกี่ยวกับนิยามคำว่า “สินค้า” คือ เลือดของมนุษย์จะถือว่าเป็นสินค้า ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ ทั้งนี้เพราะอาจมีกรณีที่มีการถ่ายเลือดแล้ว เลือดที่ถ่ายมานั้นเป็นเลือดที่มีเชื้อโรค โดยเฉพาะเชื้อโรคเอดส์ปนเปื้อนอยู่ทำให้ผู้รับเลือดติดเชื้อดังกล่าวด้วย เช่นนี้หากถือว่าเป็น “สินค้า” ผู้รับการถ่ายเลือดก็จะสามารถฟ้องร้องโดยอาศัยประโยชน์จากหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดได้ เพราะไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการถ่ายเลือดที่มีเชื้อโรคปนเปื้อนอยู่ แต่หากไม่ถือว่าเป็น “เลือด” เป็น “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้รับการถ่ายเลือดที่ได้รับเชื้อก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องภายใต้หลักกฎหมายอื่น เช่น หลักละเมิด หรือสัญญา เป็นต้น ซึ่งในเรื่องละเมิดนั้นเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงการจงใจหรือประมาทในการถ่ายเลือดที่มีเชื้อโรคอยู่

ในประเด็นเรื่อง “เลือด” มนุษย์จะถือว่าเป็นสินค้าหรือไม่นั้น ผู้เขียนเห็นว่า ถ้าพิจารณาตามที่มีการขอรืงจากเลือดอาจจะไม่เข้าเป็น “สินค้า” แต่มีการซื้อขายเลือดกันระหว่างโรงพยาบาลกับผู้ป่วยที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาล เพราะการให้เลือดของโรงพยาบาลไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลรัฐหรือโรงพยาบาลเอกชน ย่อมจะมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เพราะว่ามีขั้นตอนการคัดกรองเม็ดเลือดขาว ตรวจหาเชื้อโรคและอีกอย่างขั้นตอนการบรรจุลงถุง จากการกล่าวมาทั้งหมดนี้ถือเป็นขั้นตอนการผลิตเป็น ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

“สินค้า” หมายความว่า สंहาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลผลิตเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ประუნแต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป คัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แซ่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

อย่างเช่นเดียวกับคดีของประเทศเยอรมัน กรณีเลือดซึ่งบรรจุลงในถุงบรรจุเลือดมีเชื้อไวรัส HIV หรือไวรัส ตับอักเสบบี C นักวิชาการเยอรมันเห็นว่าข้อเท็จจริงเนื่องจากเลือดได้มีการนำมาบรรจุในถุง ถือเป็นขั้นตอนการผลิต ย่อมเป็นสินค้า ดังนั้นสินค้านี้จึงเป็นสินค้าบกพร่องซึ่งเป็นกรณีที่สอดคล้องกับความเห็นของศาลอังกฤษในคดีที่มีชื่อเสียงมากคือ คดี A v. National Blood Authority(2001)ซึ่งผู้พิพากษา Burton ตัดสินว่า The National Blood Authority ต้องรับผิดชอบในการให้เลือดที่มีเชื้อไวรัสตับอักเสบบี C แก่คนไข้ แม้ว่า ณ เวลาดังกล่าวจะมีวิธีการใด ๆ ที่จะตรวจสอบได้ว่าเลือดมีเชื้อไวรัสตับอักเสบบี C เลยกี่ตาม

และประเทศเนเธอร์แลนด์ คดีคนไข้โรคหัวใจติดเอดส์จากเลือดบริจาค (HIV-Contaminated Blood, Rb. Amsterdam, 3 February 1999, 621)ผู้เสียหายเป็นคนไข้ที่เข้ารับการผ่าตัดแล้วแพทย์ให้เลือดซึ่งเป็นของผู้บริจาคที่เพิ่งติดเชื้อเอดส์ซึ่งอยู่ในระยะเวลาที่ไม่สามารถตรวจสอบได้(The window period) ว่าคนไข้ติดเชื้อไวรัสเอดส์หรือไม่

ในประเด็นกฎหมาย การที่จำเลย(มูลนิธิทางด้านการแพทย์) ได้ทำการประเมินความเสี่ยงและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบว่า คนไข้ที่ได้รับเลือดจากการบริจาคมีโอกาสประมาณหนึ่งในล้านที่จะติดเชื้อไวรัสเอดส์ซึ่งเป็นระดับความเสี่ยงต่ำมากแต่ไม่ถึงกับเป็นศูนย์เลยทีเดียว จะถือได้หรือไม่ว่าประชาชนโดยทั่วไปจะคาดหวังว่าเลือดที่บริจาคต้องปลอดภัย 100%

คำพิพากษา เลือดที่โรงกักได้รับนั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ดังนั้น จำเลยต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดเนื่องจากเลือดมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อชีวิตคนไข้ และไม่มีสิ่งอื่นที่จะใช้ทดแทนเลือดมนุษย์ได้ ประชาชนในประเทศเนเธอร์แลนด์จึงคาดหวังว่าผลิตภัณฑ์เลือดมนุษย์ในประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นสิ่งที่ปลอดภัย 100% การที่ผลิตภัณฑ์เลือดมนุษย์อาจไม่ปลอดภัย เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นความรู้ความเข้าใจทั่วไปของประชาชน

ดังนั้น “เลือด” จึงถือเป็น “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในทางปฏิบัติของนานาชาติที่มีตัวอย่างว่าเลือดถือว่าเป็นสินค้าตามเจตนารมณ์การคุ้มครองผู้บริโภค

ส่วนกรณีซื้อขาย “อวัยวะ” นั้น เป็นสินค้า หรือไม่

การซื้อขายอวัยวะ นับเป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากหากอนุญาตให้การซื้อขายอวัยวะเกิดขึ้นได้อย่างเปิดเผย ก็จะทำให้เกิดธุรกิจซื้อขายอวัยวะขึ้นมากมาย และเป็นกำลังสร้างอาชีพใหม่ที่ผิดกฎหมายคือ นายหน้า คนกลาง นำ ไปสู่อาชญากรรม เกิดช่องว่างในสังคมมากขึ้น ทั้งยังเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีและ ไม่อาจให้ใครสามารถพรากเอาไปได้ สัญญาซื้อขายอวัยวะจึงตกเป็นโมฆะเนื่องจากขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม อันดีของประชาชนตามมาตรา 150 ป.พ.พ.นั่นเอง

ทั้งนี้ แม้อวัยวะมนุษย์จะเป็นทรัพย์สินเพราะเป็นวัตถุมีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ตามความในมาตรา 137, 138 ป.พ.พ. แต่อวัยวะไม่อาจเป็นสินค้าในสัญญาซื้อขายเพื่อให้มีผู้ใดคนหนึ่งเป็นเจ้าของได้ และไม่อาจโอนให้แก่กันโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น อวัยวะมนุษย์จึงเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามมาตรา 143 ป.พ.พ. กล่าวคือไม่สามารถนำอวัยวะมาซื้อขายกันได้ในระบบการค้าพาณิชย์กรรม

เบื้องต้นแล้วพบว่าในนานาประเทศชั้นนำเกี่ยวกับการการค้าอวัยวะ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา หรือออสเตรเลียพบว่ายังคงกฎหมายให้การค้าอวัยวะเป็นความผิดทางอาญาในตัว เอง ซึ่งการกำหนดโทษทางอาญาเช่นนี้เข้มงวดกว่ากฎหมายในประเทศไทยมาก เพราะกฎหมายไทยยังไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานนำเข้า หรือซื้อขายอวัยวะเลย

สำหรับผู้เขียน อวัยวะเป็นสินค้าหรือไม่ กรณีซื้อขายนั้น เห็นว่า ไม่เป็นสินค้า เพราะว่าการซื้อขายเป็นโมฆะแต่แรกอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าอวัยวะของมนุษย์จะมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่เป็นวัตถุมีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ก็ตาม แต่อย่างไรอวัยวะก็ไม่เป็นสินค้าตามสัญญาซื้อขาย ดังนั้นอวัยวะจึงไม่เป็น “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

สัตว์เลี้ยงที่เพาะเลี้ยงเพื่อขาย เป็น “ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรมหรือไม่

ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม ในทางกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในนิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม” ไว้ว่า

“ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์อันเกิดจากเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ”

สืบเนื่องจากนิยามศัพท์คำว่า “สินค้า” ในข้างต้นทำให้เกิดความจำเป็นโดยสภาพที่จะต้องกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม” ให้ชัดเจน เพราะผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรมจะถือว่าเป็น “สินค้า” ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ดังนั้น หากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรมนี้ซึ่งจัดว่าเป็นสินค้า มีสภาพเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและสินค้านี้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ผู้ได้รับความเสียหายย่อมมีสิทธิในการฟ้องร้องเรียกร้องตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนี้

ขอบเขตของความหมายของ “ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม” นั้นมีความหมายกว้าง ครอบคลุมผลิตภัณฑ์อันเกิดจากเกษตรกรรมต่าง ๆ โดยตัวอย่างที่มีการยกไว้ว่า “การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยง

สัตว์ เลียงสัตว์น้ำ เลียงไหม เลียงครั้ง เพาะเห็ด” นั้น เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น ดังนั้น จึงอาจมี ผลผลิตอันเกิดจากเกษตรกรรมอื่น ๆ อีกก็ได้

แต่อย่างไรก็ดี ผลผลิตเกษตรกรรมนี้ ไม่หมายความรวมไปถึงผลผลิตที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ผลไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ ไม่มีคนเพาะปลูก เป็นต้น หากมีการเก็บผลไม้นี้ไปขาย แล้ว ผลไม้ก่อให้เกิดความเสียหาย เพราะมีสารพิษตกค้างอยู่ เช่นนี้ผู้เสียหายก็ไม่อาจอาศัย พระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในการฟ้องร้องเรียก ค่าเสียหายได้ หากแต่ต้องฟ้องร้องกันตามหลักกฎหมายอื่น ๆ เช่น สัญญา หรือละเมิด เว้นแต่กรณี

ส่วนกรณีสัตว์เลียงที่เพาะเลี้ยงเพื่อขาย เป็น “ผลผลิตเกษตรกรรม” หรือไม่นั้น เป็น ประเด็นที่น่าสนใจว่า จะรวมไปถึงสัตว์ที่มีการขายกันตามร้านทั่วไป เช่น สุนัข แมว เป็นต้นด้วย หรือไม่ เพราะบางครั้งสัตว์เหล่านี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงสภาพได้อยู่เสมอ ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา กฎหมายจะไม่คลุมไปถึงสัตว์ โดยถือว่าสัตว์นั้นไม่ใช่ “สินค้า” ที่จะตกอยู่ ภายใต้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ เพราะสิ่งที่จะถือว่าเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้หลักกฎหมาย ความรับผิด โดยเคร่งครัดนั้น จำต้องเป็นสิ่งที่มีความเสถียรคือ มีสภาพที่แน่นอนเมื่อมีการผลิต ออกมาจากโรงงานหรือขายออกไปจากผู้ขายแล้ว ตัวอย่างเช่น

คดี *Latham v. Wal-Mart Stores, Inc.*¹¹

ข้อเท็จจริง *Latham* โจทก์ได้สัมผัสเชื้อโรคที่นำมาแพร่โดยนกแก้วซึ่งภริยาของโจทก์ซื้อ มาจากห้าง *Wal-Mart Stores, Inc.* จำเลย โจทก์นำคดีฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบโดยระบุว่านกแก้วเป็น “สินค้า” ในความหมายของหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ โจทก์อุทธรณ์

คำพิพากษาโดยสรุป ประเด็นสำคัญที่ศาลพิจารณา คือสัตว์ถือว่าเป็น “สินค้า” สำหรับการพิจารณาความรับผิดโดยเคร่งครัดหรือไม่ ศาลเห็นว่า ไม่ ลักษณะของสิ่งที่จะได้รับการ พิจารณาว่าเป็นสินค้า ที่อยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนั้นจะต้องอยู่ในสภาพพื้นฐานที่ไม่ เปลี่ยนแปลงเมื่ออยู่ในความครอบครองของผู้บริโภค สัตว์นั้นโดยธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยมีทั้งการเจริญเติบโตและการพัฒนาในตัวของสัตว์เมื่ออยู่ในครอบครองของผู้บริโภค ดังนั้น สัตว์จึงไม่เป็น “สินค้า” ที่จะอยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด

ข้อสังเกต ในบางมลรัฐ ศาลเห็นว่าสัตว์เป็น “สินค้า” ที่อยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดย เคร่งครัดได้ โดยมีการพิจารณาต่อไปว่า สัตว์จะเป็นสินค้าที่ไม่บกพร่องถ้าความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นไปตามธรรมชาติแห่งสัตว์นั้น เช่น การถูกสุนัขกัด ก็ไม่ถือว่าสุนัขเป็น “สินค้าที่บกพร่อง” แต่ สัตว์จะกลายเป็นสินค้าที่บกพร่องหากมีบางสิ่งบางอย่างผิดปกติไปเมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ผู้ซื้อ

¹¹ *Latham v. Wal-Mart Stores, Inc.* 818 S.W.2d 673 (1991).

ทั่วไปคาดหมาย เช่น สัตว์ที่ซื้อมามีเชื้อโรค เช่นนี้ถือว่า สัตว์นั้นเป็นสินค้าที่บกพร่องได้ เป็นต้น
 หนึ่ง หากข้อเท็จจริงในคดีนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อ
 ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่า การเลี้ยงสัตว์นั้นอยู่ใน
 ตัวอย่างที่มีการยกไว้ในบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม” โดยสภาพแล้วลูกสัตว์ถือว่าเป็นดอก
 ผลโดยธรรมชาติของแม่สัตว์หากมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย สัตว์นั้นก็ย่อมเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมอย่าง
 หนึ่ง (กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เพราะมีการเพาะเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย) ดังนั้น
 ย่อมนับว่าเป็น “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่
 ปลอดภัย อันอาจทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อสัตว์สามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายตาม
 พระราชบัญญัตินี้ได้ แต่มีข้อพิจารณาว่า ความบกพร่องนั้นต้องเป็นไปในทำนองเชื้อโรคที่ติดมา
 กับตัวสัตว์ไม่ใช่สภาพของสัตว์ตามธรรมชาติ เช่น การที่สุนัขที่ซื้อมากัด เป็นต้น เช่นนี้จะถือว่า
 เป็นความบกพร่องของสินค้าไม่ได้ ลักษณะที่สุนัขคุเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่ใช่ความไม่ปลอดภัย
 ที่เกิดขึ้นจากการผลิต(เพาะเลี้ยง)นั้น

กรณีเห็ดที่เกิดจากการเพาะนั้นอยู่ในขอบเขตของความหมายของ “ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม”
 ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ยกขึ้นในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่
 ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไว้ว่า “เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง
 เพาะเห็ด” ดังนั้นผลิตภัณฑ์ที่ยกตัวอย่างนั้น ย่อมเป็นสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กรณีเห็ดที่เกิดจากธรรมชาตินั้น ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมนี้ ไม่หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์
 เกิดจากธรรมชาติ เช่น เห็ดที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ ไม่มีคนเพาะปลูก เป็นต้น หากมีการเก็บผลไม้
 ไปนำมาบรรจุ หรือแปรรูปแล้วนำออกมาขาย ถือว่าเห็ดดังกล่าวนี้เป็นสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้
 เนื่องจากได้มีการนิยามคำว่า “ผลิต” ไว้ว่า “ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปูรง แต่ง ประกอบ
 ประดิษฐ์ แปรรูป เปลี่ยนรูป คัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แขน่เยือกแข็ง หรือฉายรังสีรวมถึงการ
 กระทำใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ดังนั้นถ้ามีการนำเห็ดจากธรรมชาติมาแปรรูป ก็ต้องมีการ
 คัดเลือกมาแบ่งบรรจุ ถ้าเกิดความเสียหายขึ้นมาจึงทำให้เห็ดที่นำมาแปรรูปอยู่ในหลักความรับผิด
 โดยเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.
 2551

เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง และเว็บไซต์ จัดว่าเป็น “สินค้า” หรือไม่

ประเด็นเรื่องเนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง และเว็บไซต์ต่าง ๆ จัดว่าเป็น “สินค้า”
 หรือไม่ โดยเฉพาะหากผู้บริโภคบริโภคสิ่งดังกล่าวไปแล้วมีผลกระทบจากการบริโภคดังกล่าว เช่น
 เล่นเกมแล้วหลงใหลไปกับเนื้อหาของเกมจนทำให้คิดมากเป็นเหตุให้ฆ่าตัวตาย เช่นนี้จะฟ้องให้

ผู้ผลิตเกมให้ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้หรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นปัญหานี้ก็ไม่อยู่ในขอบข่ายของการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ด้วยเหตุผลที่ว่า

ประการแรก พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ตราขึ้นโดยมุ่งบังคับใช้กับ “...สินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นไปเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นกระทำได้ยาก...”¹² จะเห็นได้ว่า มุ่งบังคับใช้กับ “สินค้า” ที่มีการผลิตในลักษณะการประกอบการผลิต ในลักษณะที่มีการจับต้องได้ ไม่ได้มุ่งมาถึง “เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์” ซึ่งเนื้อหาและภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้

ประการที่สอง แม้ว่าคำนิยามของ “สินค้า” จะครอบคลุมสังหาริมทรัพย์ทุกชนิด แต่ในกรณีที่มีปัญหาถกเถียงกันว่า สิ่งนั้นควรจัดว่าเป็นสังหาริมทรัพย์หรือไม่ เช่น กระแสไฟฟ้า ก็จะมีการระบุไว้ให้ชัดว่า สินค้าหมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย แต่ก็หาได้มีการกำหนดให้ “เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์” เป็นสินค้าด้วยไม่

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการวัดความปลอดภัยของ เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ และการควบคุมความถูกต้องของ เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์ เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เพราะ “เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ” เป็นความคิด (Idea) ที่พัฒนาและเรียนรู้แล้วนำเสนอออกมา การวัดว่าเนื้อหาหรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์ ถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม มีปัญหาว่าจะใช้เกณฑ์ใดในการวัด

ประการที่สี่ ความไม่เหมาะสมในการนำหลักความรับผิด โดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไปปรับใช้กับ “เนื้อหา หรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์” ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีตัวตน เพราะจะทำให้ผู้แต่ง หรือผู้จัดทำ จะต้องรับผิด โดยเคร่งครัด โดยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อในการก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หากปรับใช้หลักความรับผิด โดยเคร่งครัดกับ “เนื้อหาหรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์” ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการคิด การค้นและการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ อย่างไม่เหมาะสม เพราะผู้คนจะไม่กล้า คิด ค้น และเผยแพร่ข้อมูลของตนเอง หรือทำให้การเผยแพร่ “เนื้อหาหรือภาพในเกม เพลง หรือเว็บไซต์” มีกระบวนการที่ยากยิ่ง ซึ่งท้ายที่สุดอาจเป็นการบั่นทอนพัฒนาการของมนุษย์ได้

¹² หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 36 ก. วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 หน้า 22.

ส่วนในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลไม่ปรับใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด กับผู้ผลิตเกม เพลง หรือเว็บไซต์ เพราะเห็นว่า ไม่ใช่ “สินค้า” และให้นำหนักในการรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา แก้ไขฉบับที่ 1 มากกว่า

ตัวอย่างคดีในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตัดสินเกี่ยวกับประเด็นข้างต้น เช่น

คดี *Watters v. TSR, Inc.*¹³

ข้อเท็จจริง มารดาของผู้ตายในฐานะผู้จัดการมรดกเป็นโจทก์นำคดีมาฟ้องจำเลยผู้ผลิตเกม ภายหลังจากที่ผู้ตายฆ่าตัวตาย โจทก์ฟ้องว่า จำเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำเตือนแก่ผู้ใช้สินค้าว่า จิตนาการและมโนภาพของเกม (Fantasy and Imagination) อาจเป็นอันตรายต่อจิตใจสำหรับเด็กผู้มีจิตใจเปราะบางอ่อนไหว และการไม่เตือนดังกล่าวของจำเลยเป็นเหตุทำให้ลูกชายของโจทก์ฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลจากการกระทำผิดหน้าที่ของจำเลย

คำพิพากษาโดยสรุป ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกาเขตที่ 6 เห็นว่า จำเลยไม่มีหน้าที่ในการเตือนถึงอันตรายที่ไม่รู้ว่าจะมีอยู่ หลักในเรื่องความรับผิดโดยเคร่งครัดไม่เคยขยายไปครอบคลุมถึงถ้อยคำ (Words) หรือภาพ (Pictures) คดีนี้ โจทก์ไม่อาจพิสูจน์ให้เห็นว่าการเล่นเกมของลูกชายโจทก์ เป็นผลโดยตรงทำให้ลูกชายโจทก์ฆ่าตัวตาย และเป็นประเด็นว่ามีเหตุแทรกซ้อนที่ตัดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่อยู่ในอำนาจผู้พิพากษาในการพิจารณา ไม่อยู่ในอำนาจคณะลูกขุนที่มีอำนาจพิจารณาประเด็นข้อเท็จจริง ศาลจึงมีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นที่ให้ยกฟ้องโจทก์

ข้อสังเกต คดีนี้จะเห็นว่า ศาลไม่ปรับใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดกับเนื้อหาของเกม ซึ่งหากพิจารณาตามกฎหมายไทย ผู้เขียนเห็นว่าเนื้อหาของเกมก็ไม่อยู่ในความหมายของ “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ทำนองเดียวกับเนื้อหาของหนังสือ แต่อย่างไรก็ตามผู้เสียหายจากเนื้อหาของเกม หากประสงค์จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย เพราะเห็นว่า ได้รับความเสียหาย ก็อาจฟ้องร้องบนหลักกฎหมายละเมิดได้ แต่ก็ต้องมีภาระในการพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ผลิตจงใจหรือประมาทเลินเล่อประการใดในการก่อให้เกิดความเสียหายเช่นนั้น อีกทั้งต้องพิสูจน์ต่อไปว่า ความเสียหายเช่นนั้นเป็นผลมาจากสินค้าของผู้ผลิตโดยตรง

¹³ *Watters v. TSR, Inc.*, 904 F.2dm378 (1990).

“สินค้าหัตถกรรม งานศิลป์” เป็น “สินค้า” หรือไม่

ตามกฎหมายญี่ปุ่น ได้มีการถกเถียงกันว่าควรรวมถึงงานหัตถกรรมและงานศิลป์ด้วยหรือไม่ แต่ในที่สุดเนื่องจากสินค้า 2 ประเภทแยกออกจากสินค้าอุตสาหกรรมยากจึงรวมเอาสินค้าทั้ง 2 ประเภท มาอยู่ในภายใต้ของสินค้าตามหลักของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

กฎหมายเยอรมัน สินค้า หมายถึง “สังหาริมทรัพย์ทุกชนิด...” ซึ่งกฎหมายเยอรมัน นอกจากสิ่งผลิตในเชิงอุตสาหกรรมแล้วยังรวมถึงสิ่งผลิตในเชิงหัตถกรรมด้วย

ในประเด็นนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า งานหัตถกรรมไม่สมควรอยู่ในนิยามคำว่า “สินค้า” เนื่องจากความมุ่งหมายของพระราชบัญญัตินี้มุ่งคุ้มครองผู้บริโภคจากผู้ผลิตสินค้าในภาคอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนและผลิตครั้งละจำนวนมากๆ เพื่อลดภาระการพิสูจน์ว่าผู้ผลิตจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ จึงไม่ควรกำหนดงานหัตถกรรมอยู่ในนิยามคำว่าสินค้า

“ซอฟแวร์” เป็น “สินค้า” หรือไม่

โดยปกติแล้ว soft ware มีสภาพเป็นทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้เพราะไม่มีรูปร่างแต่หากมีการนำไปบันทึกลงแผงวงจร อาจทำให้ตีความได้ว่า soft ware กลายเป็นทรัพย์สินที่จับต้องได้ ดังนั้น หากมีเครื่องจักรในโรงงานที่ใส่ soft ware ที่มีความไม่ปลอดภัยลงไปในเรื่องทำให้เครื่องทำงานผิดปกติ ก่อให้เกิดอันตรายแก่พนักงาน ในกรณีนี้ผู้ผลิตเครื่องจักรและแผงวงจรต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“สินค้าใช้แล้ว” เป็น “สินค้า” หรือไม่

ไม่ควรอยู่ในนิยามคำว่า สินค้า เนื่องจากไม่เป็นกรรมแก่ผู้ผลิตสินค้าหากจะต้องมีบทกำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดในสินค้าที่มีการใช้แล้ว ที่มีการถ่ายคอน เปลี่ยนมือ และระยะเวลาดังกล่าว สินค้าอาจจะถูกซ่อมแซมหรือคัดแปลงไปแล้ว หากจะกำหนดให้สินค้าใช้แล้วอยู่ในนิยามคำว่า สินค้า อาจจะไม่เป็นกรรมแก่ผู้ผลิต

ฉะนั้น จากกรณีตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะความรับผิดชอบของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความพร้อม และสภาพสังคม จึงเห็นควร แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ในนิยามคำว่าสินค้าให้ชัดเจนมากขึ้นซึ่งอาจจะใช้ระยะเวลาอันนานก็อาจจะประกาศเป็นกฎกระทรวงได้เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการที่จะนำไปใช้ในการตีความ

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับ “สินค้า” ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นี้ได้นำหลัก หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด มาใช้ โดยจะเห็นได้จากมาตรา 5 ที่บัญญัติว่า “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคไปแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม”

ดังนั้น สินค้าที่จะอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็จะต้องพิจารณาจากคำนิยามของคำว่า “สินค้า” ตามมาตรา 4 ที่บัญญัติให้

“สินค้า” หมายความว่า สัณหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายรวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้น “สินค้า” ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้จึงหมายความถึง สัณหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย และผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งหมายถึง ผลิตผลอันเกิดจากเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพราะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ และอาคารอสังหาริมทรัพย์ อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพราะความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองสินค้าที่เป็นสิ่งของหรือสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

ส่วนประเด็นเรื่อง “บริการ” นั้น มีข้อนำพิจารณาตามหลักกฎหมายของต่างประเทศที่ว่า กฎหมายของอเมริกานั้นกำหนดหลักหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดนั้น ไม่นำมาใช้กับสินค้าที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความไม่ปลอดภัยได้ (Unavoidably Unsafe) และเมื่อชั่งน้ำหนักประโยชน์ที่จะได้รับจากสินค้ากับความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคแล้วเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าก็ถือว่าสินค้านั้น ไม่ชำรุดบกพร่อง หรือเป็นอันตรายโดยไม่สมควร

EC Directive 85/374/EEC ก็นำหลักหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้ แต่หลักดังกล่าว ไม่นำมาใช้กับสินค้านี้

1. ผลิตภัณ์ธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะเห็นว่ากฎหมายความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานที่การผลิตสินค้าในเชิงอุตสาหกรรม และผู้ผลิตได้ผลิตสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องและปล่อยให้สินค้านั้นออกสู่ตลาดและเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค แต่ถ้ามีการนำผลิตภัณ์ธรรมชาติไป แปรรูป ผลิตภัณ์ที่เกิดจากการแปรรูปนั้นจะอยู่ภายใต้หลักหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด

2. ผลิตภัณฑ์เกษตรปฐมภูมิ หรือผลิตภัณฑ์เกษตรที่ไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปในทางอุตสาหกรรม
3. อสังหาริมทรัพย์
4. ทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้กระทบกับเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression)

กฎหมายความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศเยอรมันก็เป็นไปตามหลักหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด และให้คำนิยามของสินค้าว่า หมายถึง สสังหาริมทรัพย์ (Movable Property) และหมายรวมถึงกระแสไฟฟ้าและ Computer Software ด้วย ส่วนสินค้าเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์ การประมงและการล่าสัตว์ได้รับการยกเว้น ไม่อยู่ภายใต้บังคับของความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากว่าสินค้านั้นไม่ผ่านกระบวนการทางอุตสาหกรรม

โดยมีข้อสังเกตว่าตามกฎหมายต่างประเทศที่ยกตัวอย่างมานี้ไม่ได้ให้คลุมถึงเรื่อง “บริการ” ด้วย ซึ่งเข้าใจว่า เนื่องจากลักษณะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบริการยังมีขอบเขต ไม่ชัดเจนเหมือนกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า

อย่างไรก็ตามในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีกรณีให้การให้บริการนั้นเป็นการนำสินค้ามาให้บริการกับลูกค้า เช่นเจ้าของร้านสปา ร้านเสริมความงาม นำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มาให้บริการในการนวดบำรุงผิว หากลูกค้าเกิดได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์เหล่านั้น ซึ่งในกรณีนี้ แม้ว่าลูกค้าไม่ได้เป็นผู้ซื้อผลิตภัณฑ์นั้นโดยตรงก็ตาม กรณีนี้ก็ น่าจะถือได้ว่าลูกค้าดังกล่าวเป็นผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้า ซึ่งสามารถบังคับใช้ตามกฎหมายนี้ได้ ถึงแม้ว่าหากพิจารณาความหมายของคำว่า “บริการ” ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 3 ซึ่งหมายความว่า “การรับทำงานจัดทำงาน การให้สิทธิใดๆ หรือการให้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือผลประโยชน์อื่น แต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน” จะเห็นได้ว่า กรณีนำสินค้ามาให้บริการถือเป็นการบริการอย่างหนึ่งก็ตาม ดังนั้นความหมายของการให้บริการที่กฎหมายฉบับนี้ไม่คลุมถึงเพียงน่าจะหมายถึงการให้บริการอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำสินค้ามาให้บริการ เช่น การให้บริการด้วยแรงงานต่างๆ แต่เพียงอย่างเดียว

โดยความจริงแล้วควรจะมีการคุ้มครองผู้บริโภคในการใช้บริการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ด้วยเพราะในปัจจุบันพบว่า มีการเปิดการค้าเสรีด้วยการประกอบธุรกิจบริการ โดยเฉพาะ นักลงทุนจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการบริการขนส่ง ธุรกิจก่อสร้าง และเรื่องธุรกิจความสวยความงามตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ตลอดจนธุรกิจวงการแพทย์ และโรงพยาบาลเอกชนที่ให้ข้อมูล คำแนะนำที่เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หากหลงเชื่อก็เกิดความเสียหาย เช่นการศัลยกรรม

ตกแต่ง ซึ่งยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองเป็นการเฉพาะ ดังนั้นหากจะขยายความคุ้มครองไปได้ก็จะเป็น การดี หรือแม้แต่ในเรื่องของสวนสนุก ซึ่งปรากฏเป็นข่าวที่มีผู้ใช้เครื่องเล่นล่องแก่ง “อินเดียน่า ล็อก” (Indiana Log) ในสวนสยามที่ใช้งานมากกว่า 20 ปี แล้วก่อให้เกิดอุบัติเหตุตกจากที่สูง ประมาณ 20 เมตร กระแทกพื้นทำให้ผู้เล่นคนหนึ่งเสียชีวิตและอีกคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บสาหัส จนกระทั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีคำสั่งที่ 11/2550 ห้ามขายสินค้าเครื่องเล่นล่องแก่ง นี้เป็นการชั่วคราวจนกว่าคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีคำสั่งยกเลิก ทั้งนี้ให้รวมถึงการให้ เช่า การให้เช่าซื้อ การจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นข้อนำ พิจารณาว่าควรขยายความคุ้มครองไปถึงการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกเหล่านี้ด้วย

นอกจากนี้ยังมีข้อนำพิจารณาถึงสินค้าประเภทที่ใช้บริโภค เช่น ยา และอาหาร ตาม พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

โดยที่พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมให้เกิด ความปลอดภัยที่มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ ได้แก่ สีสผสมอาหาร อาหารกระป๋อง อาหารกึ่งสำเร็จรูป ผงชูรส ผลิตภัณฑ์จากนม น้ำส้มสายชู อาหารอบรังสี น้ำบริโภค และ อาหารสำหรับเด็กอ่อน เป็นต้น สำหรับอาหารทั่วไปที่ไม่ใช่อาหารควบคุมเฉพาะก็จะมี การประกาศกำหนดคุณภาพ มาตรฐาน วิธีการผลิต นำเข้าหรือจำหน่ายด้วย และในการควบคุมเพื่อ การคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคได้แบ่งระดับการควบคุมไว้ตามความสำคัญของอาหาร กล่าวคือ

1. อาหารทั่วไป จะถูกควบคุมให้มีความปลอดภัยในแง่ที่ว่าอาหารชนิดนี้จะต้อง ปราศจากการปนเปื้อน โดยกำหนดขึ้นไว้เพื่อเป็นข้อกำหนดสำหรับบุคคลที่จำหน่ายอาหารที่ไม่ บริสุทธิ์หรืออาหารปลอมปน ซึ่งหากพบว่ามีจำหน่ายอาหารไม่บริสุทธิ์ อันอาจเป็นภัยต่อ ผู้บริโภคและมีการตรวจพบก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

2. อาหารควบคุมเฉพาะ ได้แก่ อาหารที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศ ให้เป็นอาหารควบคุมเฉพาะ ซึ่งการกำหนดเรื่องนี้มีผลให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าอาหารประเภทนี้ จะต้องขออนุญาตเพื่อผลิตหรือนำเข้าโดยจะต้องนำสูตรอาหารส่วนประกอบของอาหารนั้น ๆ ไป ขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายของผู้บริโภคอันเกิดจากการบริโภค อาหารชนิดนี้ซึ่งหากยังมีได้มีการอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนแล้วก็จะผลิตไม่ได้

3. อาหารควบคุมมาตรฐาน ซึ่งรัฐเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ในการบริโภคแต่ยังไม่จำเป็น จะต้องประกาศเป็นอาหารควบคุมเฉพาะ และไม่มีเจตนาจำเป็นต้องขอขึ้นทะเบียนอาหารก็จะ กำหนดมาตรฐานอาหารชนิดนั้นที่ผู้ผลิตจะผลิตขึ้น

4. อาหารควบคุมฉลาก เพื่อให้ผู้บริโภคทราบถึงวิธีการบริโภคที่ถูกต้อง วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตเพื่อการตัดสินใจในการบริโภค เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

ซึ่งมาตรการในการดำเนินการหากมีผู้ฝ่าฝืนไม่ผลิตสินค้าตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัติฯ ก็จะมีโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 คือให้เพิกถอนหรือสั่งพักใบอนุญาต หรือสั่งให้งดผลิตหรือนำเข้าในกรณีอาหารที่ผลิต โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเป็นอาหารที่ไม่ควรแก่การบริโภค

ในกรณีของความปลอดภัยในการบริโภคอาหารนี้มีกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 กับนักศึกษาที่รับประทานสเต็กหมูในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา โดยปรากฏว่าในเมนูสเต็กหมูดังกล่าวมีหนอนจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาทั้ง 2 เกิดอาการอาหารเป็นพิษ ต้องเสียน้ำหนักต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งทางร้านสเต็กดังกล่าวกลับปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือจนผู้เสียหายต้องไปร้องเรียนสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัดสงขลา คาดว่าจะมีการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากทางร้านดังกล่าวต่อไป เพื่อให้เป็นกรณีตัวอย่างในการกระตุ้นให้ร้านที่จำหน่ายอาหารมีความรับผิดชอบมากขึ้น

จากกรณีดังกล่าวนี้ต้องไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในเรื่องละเมิดเพราะตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เน้นการควบคุมอาหารบางประเภทตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงอาหารที่รับประทานกันอยู่ทั่วไป ดังเช่นกรณีข้างต้น

อีกกรณีหนึ่งที่เป็นตัวอย่างในเรื่องของ สินค้าไม่ปลอดภัย ได้แก่ การพบสารเมลามีนปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์นมและอาหารหลายชนิดที่ผลิตจากประเทศจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตของประชาชนทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยในเดือนกันยายน 2551 พบทารกและเด็กในประเทศจีนป่วยมีนิ่วในไต ไตวาย และเสียชีวิตสูงขึ้นมากผิดปกติ โดยเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 18 เดือน และได้รับการเลี้ยงด้วยนมผง จากการสอบสวนพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยเหล่านี้มีแหล่งผลิตจาก 3 บริษัทในประเทศจีนเท่านั้น และในวันที่ 22 กันยายน 2551 จีนรายงานว่ามีเด็กป่วยด้วยโรคนี้ 53,000 ราย ในจำนวนนี้มากกว่า 12,800 ราย ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และมีเด็กเสียชีวิต 4 ราย

โดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเมลามีนที่ควรรู้ คือ เมลามีนเป็นพลาสติกชนิดหนึ่ง โครงสร้างของสารเมลามีนนี้มีส่วนประกอบเป็นไนโตรเจนสูง จึงนำมาใช้เป็นภาชนะบรรจุอาหาร น้ำยาล้างจาน ปู่ และเนื่องจากโปรตีนมีส่วนประกอบของไนโตรเจน จึงเกิดการเติมเมลามีนเข้าไปในนม เพื่อให้เครื่องวัดค่าโปรตีนของนมถูกบิดเบือน วัดค่าโปรตีนของผลิตภัณฑ์นมต่าง ๆ ให้มีค่าโปรตีนมากขึ้น เพื่อจะได้จำหน่ายได้นั่นเอง

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการอาหารและยาได้เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด มีการเก็บตัวอย่างสินค้า อาหารต่าง ๆ มาตรวจพิสูจน์ และห้ามจำหน่ายเป็นจำนวนมากเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และได้มีการรวบรวมผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่พบว่ามีการปนเปื้อนเมลามีนเกินมาตรฐานจากทั่วประเทศ ตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน ถึง 7 พฤศจิกายน 2551 พบผลิตภัณฑ์อาหารปนเปื้อนเมลามีนที่ต้องทำลาย 9 รายการ แบ่งเป็นผลิตภัณฑ์นม 13,085 กระป๋อง ผลิตภัณฑ์ขนม 19,824 กล่อง ทั้งนี้ ตั้งแต่มีการตรวจสอบพบสารเมลามีน ในผลิตภัณฑ์นมและอาหารดังกล่าว ทำให้ประชาชนไม่ไว้วางใจในความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น และทางกระทรวงสาธารณสุขได้ ดำเนินการเผาทำลายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจในการบริโภคอาหารมากขึ้น

ส่วนตามพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 กำหนดขึ้นเพื่อการควบคุมการผลิต การนำเข้า และการจำหน่ายยาทุกประเภทโดยกล่าวถึงมาตรการควบคุมคุณภาพยาแผนปัจจุบัน และยาแผนโบราณเป็นการแยกส่วนจากกัน และตามพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตไว้ว่าต้องจัดให้มีการวิเคราะห์วัตถุตั้งต้นและยาที่ผลิตก่อนนำยาออกจากสถานที่ผลิต จัดให้มีฉลากตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับยาฉีกไว้ที่ภาชนะและหีบห่อบรรจุยาที่ผลิตขึ้น และในฉลากต้องแสดงรายการต่าง ๆ รวมทั้งประเภทของยาว่าเป็นของประเภทใดเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่ผู้บริโภคจากการใช้ยา โดยตามกฎหมายนี้จะแบ่งประเภทของยาไว้ด้วย ดังนี้

1. ยาอันตราย ได้แก่ ยาที่อาจมีส่วนผสมของตัวยาที่จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้
2. ยาควบคุมพิเศษ เพื่อควบคุมการจำหน่ายเนื่องจากการใช้ยาประเภทนี้อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย
3. ยาใช้ภายนอก
4. ยาสามัญประจำบ้าน
5. ยาสมุนไพร ได้แก่ ยาที่ได้จากพืชซึ่งไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี

ในการกำหนดรายละเอียดของยาในฉลาก จะต้องกำหนดข้อความให้ชัดเจน เอกสารกับยาด้าเป็นภาษาต่างประเทศต้องมีภาษาไทยกำกับและในกรณียาอันตราย ยาควบคุมพิเศษ ยาใช้ภายนอก และยาใช้เฉพาะที่จะต้องมีการแสดงด้วยอักษรสีแดงที่เห็นได้ชัดเจน ให้มีคำเตือนการใช้ยาไว้ในฉลากและที่เอกสารกำกับยา

ตามพระราชบัญญัตินี้ จะมีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการยาที่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายยาที่ผู้ผลิตจะต้องดำเนินการ และหากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดก็จะมี

โทษทางอาญาทั้งโทษปรับและโทษจำคุกและโทษทางปกครอง ในการเพิกถอนหรือพักใบอนุญาต หรือสั่งห้ามผลิตหรือจำหน่ายยานั้น

สำหรับพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 เป็นกฎหมายฉบับเดียวในปัจจุบันที่ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจในการที่จะสั่งให้มีการเรียกคืนยาที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้งานได้ แต่ในการดำเนินการเรียกคืนนี้จะอยู่ในรูปของการออกกฎกระทรวง ที่โดยกระบวนการของการออกกฎกระทรวงนั้นจะใช้เวลาก่อนข้างมากอาจทำให้เกิดความไม่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาได้ทันสถานการณ์ ซึ่งจากกรณีที่เกิดบ่อยครั้ง ก็คือ การบริโภคยาประเภท ยาลดความอ้วน ที่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยเป็นอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตก็มีจำนวนไม่น้อยหรือต้องอยู่ในการดูแลบำบัดของแพทย์ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นผลให้ทั้งอาหารและยานั้นอยู่ภายใต้ नियามของคำว่า “สินค้า” ไปด้วยจึงเกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภคที่ได้รับอันตรายจากการบริโภคอาหารและใช้ยาต่าง ๆ สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายใหม่นี้เพราะจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับอาหารและยาข้างต้นนั้น ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการให้ความคุ้มครองหรือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภคอาหารหรือยาดังกล่าวแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการกำหนดให้ผู้ผลิตอาหารและยาต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการของกฎหมายในการผลิตและจำหน่าย แม้ปัจจุบันมีการพยายามแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยกำหนดหลักการให้มีการกำหนดความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดทางแพ่งแก่ผู้ได้รับอนุญาตผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้ายา รวมทั้งเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่ให้ต้องร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายแก่ผู้เสียหายอันเกิดจากการใช้ยา เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือตนไม่มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายเองแต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นี้จึงเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายอาหารและยาได้ในประเด็นการให้ความเยียวยาแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้า ซึ่งก็คืออาหารและยาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีข้อน่าพิจารณาถึงคำว่า “สินค้าที่ชำรุดบกพร่อง” (Defective Product) ซึ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้ให้คำนิยามไว้แต่อย่างใด มีแต่บทนิยามของคำว่า “ความเสียหาย” ที่หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าจะ เป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

จากนิยามดังกล่าวจึงทำให้เข้าใจได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ต้องเกิดขึ้นจากการใช้สินค้าเท่านั้นและกฎหมายคุ้มครองเฉพาะผู้ที่ซื้อสินค้าไปใช้เท่านั้น ดังนั้น หากมีกรณีถึงแก่

ระเบิดหรือขวดน้ำอัดลมระเบิด โดยไม่มีการใช้สินค้านั้น แต่ระเบิดเพราะความชำรุดบกพร่องของ
ถังแก๊สหรือฝาขวดน้ำอัดลมนั้น หรือผู้เสียหายที่ไม่ใช่เป็นผู้ซื้อสินค้าไปใช้ก็จะไม่สามารถฟ้องร้อง
ตามกฎหมายฉบับนี้ได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ก็จะไม่สอดคล้องกับนโยบายในการคุ้มครองผู้เสียหายที่
ครอบคลุมไม่เพียงพอ